

Sygn. akt II Ca 859/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2015r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Beata Stachowiak Sędziowie: Sędzia SO Anna Kuczyńska

Sędzia SO Piotr Jarmundowicz (spr.)

Protokolant: Aneta Sadowska

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2015r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. P.**

przy udziale **T. R., A. Ż. i M. Ż.**

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek **apelacji T. R.**

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu

z dnia 2 marca 2015r. sygn. akt VIII Ns 227/14

postanawia:

I. oddalić apelację;

II. oddalić wniosek pełnomocnika uczestników postępowania o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Piotr Jarmundowicz SSO Beata Stachowiak SSO Anna Kuczyńska

Sygn. akt II Ca 859/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 2 marca 2015 roku Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu Wydział VIII Cywilny z urzędu zarządził sporządzenie przez Urząd Skarbowy – W. spisu inwentarza majątku spadkowego po J. P. (1), zmarłym dnia 27 lutego 2014 roku we W., ostatnio zamieszkałym we W. przy ul. (...) (punkt I). Jednocześnie Sąd postanowił koszty sporządzenia spisu inwentarza ściągnąć z majątku spadkowego (punkt II orzeczenia).

W uzasadnieniu skarżonego orzeczenia Sąd I instancji wskazał, że uczestnicy postępowania A. Ż. i M. Ż. w dniu 25 lutego 2015 roku złożyli przed Sądem oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, po zmarłym w dniu 27 lutego 2014 roku dziadku – J. P. (1), ostatnio zamieszkałym we W. przy ul. (...).

W dalszej części uzasadnienia Sąd Rejonowy powołał się na treść regulacji art. 637 § 1 i 2 k.p.c. oraz 644 k.p.c., w myśl treści których w wypadkach przewidzianych w ustawie, postanowienie o spisaniu inwentarza wydaje się z urzędu, co następuje m.in. w przypadku, gdy złożono oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, a inwentarz nie był wcześniej sporządzony. Sąd następnie wskazał, iż w realiach rozpatrywanej sprawy zaistniały

przesłanki do wszczęcia z urzędu postępowania o sporządzenie spisu inwentarza, albowiem uczestnicy złożyli oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd I instancji przytoczył także treść § 28 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 roku – w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz. U. Nr 92, poz. 114), w myśl których to przepisów spis inwentarza obejmuje w istocie całość majątku spadkowego dla określenia jego składu i wartości, natomiast w przypadku, gdy postanowienie o zabezpieczeniu lub o sporządzeniu spisu inwentarza wydane zostało z urzędu lub na wniosek osoby nie mającej obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, sąd postanawia ściągnięcie tych kosztów z majątku spadkowego.

Mając na względzie powyższe, Sąd I instancji orzekł jak w postanowieniu.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyła uczestniczka postępowania T. R. zaskarżając je w całości i zarzucając bezpodstawne zarządzenie przez Sąd spisu inwentarza majątku spadkowego po zmarłym J. P. (2), a także nieprawidłowe orzeczenie przez Sąd w zakresie kosztów postępowania, wskazując, iż zarządzenie ściągnięcia kosztów sporządzania spisu z majątku spadkowego jest pozbawione podstaw. W związku z powyższym, uczestniczka wносиła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia.

W uzasadnieniu wniesionego pisma, apelująca wskazała, iż okoliczność złożenia przez uczestników A. Ż. oraz M. Ż. oświadczeń o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie powinna być brana przez Sąd pod uwagę w związku z tym, iż uczestniczka jest jedynym właścicielem nieruchomości położonej przy ul. (...), stanowiącej majątek spadkodawcy, którą to otrzymała na podstawie umowy darowizny i z tego względu wymienieni uczestnicy uprawnieni są jedynie do zachowku po zmarłym. Z uwagi na powyższe, także uczestniczka postępowania A. P. nie jest uprawniona do udziału procentowego w spadku, jedynie może się starać o wypłatę zachowka.

Odpowiedź na powyższą apelację złożyli uczestnicy postępowania M. Ż. oraz A. Ż. wnosząc o oddalenie apelacji uczestniczki w całości i utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy oraz zasądzenie na rzecz uczestników od uczestniczki kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu rzeczonego pisma procesowego, pełnomocnik uczestników wskazał, iż uczestniczka w apelacji nie formułuje zarzutów odnoszących się merytorycznie do treści zaskarżonego orzeczenia, a nadto postanowienie Sądu I instancji odpowiada w całości prawu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki postępowania podlegała oddaleniu.

Należy wskazać, iż Sąd I instancji wbrew zarzutom zawartym w wywiedzionej przez uczestniczkę postępowania apelacji, wydał skarżone orzeczenie w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, znajdujące zastosowanie w niekwestionowanym stanie faktycznym niniejszej sprawy.

Zgodnie z treścią art. 637 § 1 i 2 k.p.c. na wniosek tego, kto uprawdopodobni, że jest spadkobiercą uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą, sąd postanowi sporządzenie spisu inwentarza, o czym w wypadkach przewidzianych w ustawie orzeknie także z urzędu.

Jednym z przypadków, o których mowa w powyżej przytoczonym przepisie, obligującym sąd do orzeczenia o sporządzeniu spisu inwentarza z urzędu, jest sytuacja złożenia przez spadkobierców oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, w okolicznościach, gdy inwentarz ten nie był przedtem sporządzony (art. 644 k.p.c.).

Wskazane podstawy prawne zostały w sposób prawidłowy uwzględnione przez Sąd I instancji w uzasadnieniu wydanego orzeczenia. Co istotne, kwestia orzeczenia o sporządzeniu inwentarza nie mieści się w obszarze dyspozycyjności sądu. Sąd, w przypadku zrealizowania się konkretnej sytuacji faktycznej, jest związany przepisem art. 637 § 2 k.p.c. o czym świadczy jego kategoryczne brzmienie – postanowienie o spisie inwentarza wydaje się z urzędu.

Wobec więc zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 644 k.p.c. Sąd ma obowiązek wydać orzeczenie, w którym zarządzi sporządzenie inwentarza, nie może zaś samodzielnie zrezygnować z podjęcia określonej decyzji procesowej.

Nie ma natomiast znaczenia dla rozpatrywanej sprawy kwestia zmiany analizowanych przepisów z dniem 18 października 2015 roku, w związku z którą utracił moc art. 644 k.p.c., zaś przepis art. 637 k.p.c. nabrał innej treści. Zgodnie bowiem z art. 7 ustawy z dnia 20 marca 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015, poz. 539) do postępowań w przedmiocie zabezpieczenia spadku i sporządzenia spisu inwentarza, w tym postępowań mających na celu wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku i sporządzeniu spisu inwentarza, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

W realiach analizowanej sprawy, uczestnicy postępowania A. Ż. i M. Ż. w dniu 25 lutego 2015 roku złożyli przed Sądem oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Została więc zrealizowana przesłanka z art. 644 k.p.c. Wobec natomiast braku wcześniejszego dokonania spisu inwentarza, Sąd związany przytoczonymi normami prawa wydał postanowienie o jego sporządzeniu.

Nie miała w tym przypadku znaczenia kwestia wartości rzeczywistych przysporzeń uzyskanych w związku z dziedziczeniem oraz rozliczeń pomiędzy spadkobiercami i zapisobiercami. Powyższe są bowiem przedmiotem odrębnych postępowań. Co istotne, sporządzenie spisu inwentarza pełni w tym kontekście rolę służebną. Jego przeprowadzenie jest bowiem konieczne celem ustalenia stanu masy spadkowej, ewentualnych długów oraz granicy do której odpowiadają za pasywa spadkobiercy, którzy złożyli oświadczenia o dziedziczeniu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, jak to miało miejsce w ocenianym stanie faktycznym.

Również orzeczenie Sądu I instancji w przedmiocie kosztów postępowania miało postać prawidłowego i odpowiadającego prawu. Sąd Rejonowy zasadnie jako podstawę rozstrzygnięcia w tej kwestii wskazał § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 roku – w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz. U. Nr 92, poz. 114), zgodnie z którym jeżeli postanowienie o zabezpieczeniu lub o sporządzeniu inwentarza wydane zostało z urzędu, sąd postanawia ściągnięcie tych kosztów z majątku spadkowego, co niewątpliwie znalazło zastosowanie w analizowanej sprawie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji, oddalając apelację.

Orzeczenie o kosztach postępowania w postępowaniu apelacyjnym znalazło oparcie w art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd nie uwzględnił wniosku pełnomocnika uczestników postępowania - M. Ż. oraz A. Ż. w przedmiocie zasądzenia na ich rzecz od składającej apelację uczestniczki kosztów postępowania. Zgodnie z jednolitym stanowiskiem doktryny i orzecznictwa zastosowanie w niniejszej sprawie znajduje bowiem dyspozycja art. 520 § 1 k.p.c. w myśl której każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Jak się wskazuje, przywołany przepis ma zastosowanie w przypadku, w którym uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. Powyższy charakter niewątpliwie przyjmuje sprawa o stwierdzenie nabycia spadku i będące jej konsekwencją, postępowanie w przedmiocie sporządzenia spisu inwentarza. Także w realiach niniejszej sprawy, uczestnicy postępowania dążyli do zrealizowania tożsamych interesów procesowych, domagając się dopełnienia procedur związanych z dziedziczeniem po zmarłym spadkodawcy, do których niewątpliwie należy kwestia sporządzenia spisu inwentarza jako konieczna dla możliwości podjęcia dalszego etapu rozliczeń spadkowych. Z tego względu nie można przyjąć, by byli oni w sposób różny zainteresowani rozstrzygnięciem, bądź też interesy ich były sprzeczne. W związku z powyższym Sąd Okręgowy oddalił wniosek pełnomocnika uczestników postępowania o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.